

vidik, se projekt R.A.V.E. Space osredotoča predvsem na načrtovanje prostorskih komponent v smeri trajnostnega razvoja, ki pa seveda ne more potekati ločeno od ostalih dveh.

Projekt je v večji meri (75 %) financiran iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj, 15 % sofinanciranje pa je slovenskim partnerjem zagotovilo Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije. Preostalih 10 % sredstev so sodelujoči partnerji dolžni prispevati sami.

Zavedamo se, da univerzalnega modela, ki bi prinesel celovite spremembe v miselnosti in ravnanju prebivalcev našega planeta in s tem pozitivno prispeval k njihovi »trajnostni pismenosti« (*sustainability literacy*), žal ni mogoče pripraviti. Zato smo si partnerji projekta R.A.V.E. Space zadali nalogo, da glede na svojevrstne potrebe, prioritete in danosti posameznih držav najdemo nekaj skupnih in kar najbolj uporabnih načinov za doseganje zastavljenih ciljev. Rezultati projekta bodo uporabni tudi za Slovenijo, ki si kot njegova pobudnica prizadeva, da bi bili njeni državljani sposobni večplastno presojati posege v prostor in tako tudi bolj ustvarjalno sodelovati v procesih prostorskega načrtovanja in upravljanja s prostorom.

Jerneja Fridl

Slavko Brinovec – sedemdesetletnik

Kranj, 25. 4. 2006



Letos je sedemdeset let izpolnil mag. Slavko Brinovec, ki ga geografi, zlasti učitelji geografije, poznamo predvsem kot plodnega avtorja številnih učnih pripomočkov za naš predmet. S tem prispevkom želimo še posebej opozoriti na tiste njegove dosežke, ki ga postavljajo ob bok najpomembnejšim slovenskim strokovnjakom za šolsko geografijo 20. stoletja.

Rojen je bil 25. 4. 1936 v Kranju kot prvi od štirih otrok v trgovski družini. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v rojstnem Kranju, kjer se je resneje začel ukvarjati s športom, zlasti s plavanjem,

vaterpolom in košarko. Od leta 1955 je študiral geografijo na Prirodoslovno-matematični fakulteti v Ljubljani, po diplomi pa se je zaposlil na Osnovni šoli Goriče do leta 1963, nato pa je delal na Osnovni šoli France Prešeren v Kranju do leta 1971. Takrat je postal učitelj geografije na Gimnaziji Kranj, devet let kasneje pa pomočnik ravnatelja na isti šoli. V tej vlogi je celih devetnajst let pedagoško vodil šolo, a je zraven tudi poučeval, vse do upokojitve leta 1999. Kot didaktični strokovnjak je bil pri tem še posebej pozoren na urejene priprave učiteljev, na redno obiskovanje strokovnih seminarjev, motiviral je učitelje za dodatni študij, uvajal nove oblike in metode dela pri pouku, posebej pri srcu pa mu je bilo čim boljše izvajanje naravoslovnih dni in ekskurzij. Gimnazija v Kranju se je v tem času dodobra prostorsko preuredila in razširila, tudi po Brinovčevi zaslugi, ker je uspešno skrbel za financiranje in vodenje gradbenih investicij. Tudi z učno tehnologijo je bila kranjska gimnazija takrat med najbolje opremljenimi šolami v Sloveniji.

Brinovčev razpon interesov in delovanja na področju šolske geografije je bil zelo širok. Leta 1981 je z nalogo »Avdiovizualna sredstva pri pouku geografije s posebnim ozirom na grafoskop« kot prvi Slovenec magistriral iz didaktike geografije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. S prosojnicami se je še kasneje ukvarjal skoraj trideset let, v zadnjem desetletju tudi z njihovo elektronsko različico. Za neposredno prakso je izdelal prek 60 kompletov prosojnic, o njihovi uporabi pa objavil številne članke, priročnike (Prosojnice pri pouku, DZS, 1987) in navodila (na primer Zemljepis 6, metodična navodila za prosojnice, DZS, 1986).

Brinovčev smisel in delavnost na področju šolske geografije in didaktike geografije, ki sta ga zaznamovala za vse življenje, izvirata bržkone iz prvih let njegovega lastnega pedagoškega dela, nekaj pedagoškega erosa pa so mu morale položiti v jasli že rojenice. Tudi zgodnje članstvo v šolski sekciji Geografskega društva Slovenije ni bilo brez pomena, saj je v njej sodeloval pri oblikovanju in izpopolnjevanju programa geografskih učil in uvajanju sodobnih metod pri pouku zemljepisa. On sam in Marija Košak sta bila med prvimi našimi podiplomskimi študenti didaktike geografije, ki sta bila deležna pomembnih vzpodbud in znanja takratnega mentorja Jakoba Medveda. Brinovec je imel od vsega začetka izraziti smisel za nazornost in učinkovitost geografskega pouka, talentiran pa je bil tudi za uporabo klasičnih in novih učnih sredstev in pripomočkov ter še posebej za učno tehnologijo. Njegovi didaktični konjički niso bili samo prosojnice in grafoskop, ampak je ob razvoju računalništva širil računalniško in multimedijsko prakso in kulturo med učitelji. Sproti je spremljal razvoj učil, elektronsko tehnologijo in v njej odkrival najprimernejše oblike za posodobitev pouka geografije v šolah na različnih stopnjah izobraževanja. O uporabnosti računalnika pri pouku geografije se je prvič oglasil z referatom na geografskem kongresu v Novem Sadu leta 1985. Pet let kasneje pa je, na primer, poročal o uporabi LCD zaslona za računalniško projekcijo prosojnic. Nekoliko starejše generacije so z Brinovcem na čelu bile prisiljene slediti takemu razvoju. Brinovec je učitelje oskrboval z učno tehnologijo, ki jo je bilo sorazmerno enostavno uporabiti in je zadovoljevala tako strokovne kot didaktične vidike geografskega izobraževanja. Med Brinovčevimi zadnjimi, a ne poslednjimi izdelki, je že več kot deset zgoščenk z različnimi vsebinami, pretežno didaktičnimi, a tudi turističnimi (Kranj). Brinovec je bil tudi soavtor priročnika Video pri pouku geografije (ZRSŠŠ, 1995).

Leta 1980 je sodeloval v skupini, ki je v okviru takratnega Inštituta za geografijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani izdelala študijo o Modernizaciji pouka geografije v usmerjenem izobraževanju. Takrat in pozneje so se pripravljali učbeniki in delovni zvezki, ki so imeli na primer naslove: Geografija, Države v razvoju in razvite države, Geografske značilnosti in sodobni problemi Slovenije in Jugoslavije, Geografske značilnosti Slovenije, Druženogeografski procesi in problemi Slovenije. V več avtorskih skupinah je sodeloval bodisi kot didaktični urednik bodisi pisec posameznih poglavij, ali pa je samostojno prevzel pripravo delovnega zvezka. Od leta 1991 so bili to večinoma učbeniki za regionalno geografijo za srednje šole (Geografija Slovenije, Regionalna geografija sveta, Regionalna geografija Evrope), nekaj pa je bilo tudi osnovnošolskih učbenikov. Pri didaktičnem urejanju učbenikov, zlasti za osnovno šolo, je z njim pogosto sodelovala Marija Košak. Skupaj s sodelavci, tudi iz vrst neposrednih praktikov, je sestavil prvi slovenski priročnik za regionalno geografijo sveta leta 1994, ki so ga učitelji, ki jim je bil namenjen, sprejeli s hvaležnostjo. Pozneje so mu sledili še trije podobni priročniki (na primer Priročnik za učitelje zemljepisa v osnovni šoli, MK, 1999).

Nekoliko manj odmevno, a vsekakor zelo pomembno, zlasti za uveljavljanje geografije kot naravoslovnega predmeta, je bilo razvijanje priročnikov za geografsko terensko delo v okviru tako imenovanih naravoslovnih dni (šest priročnikov: Življenjsko okolje – proučevanje tekočih voda, Varstvo okolja – zrak, Varstvo okolja – onesnaženost reke v naselju, Energija – izkoriščanje voda, Varstvo okolja – divja odlagališča odpadkov, Prehrana – raba tal). Izdal jih je v založbi Terra, ki jo je zasnoval sam. Podobno je bilo tudi s preprostim, a učinkovitim instrumentarijem za terensko delo učencev in dijakov v obliki štirih različnih kompletov za terensko delo. Tudi to je bil pomemben dosežek na področju modernizacije slovenske šolske geografije. Brinovčev zavzem za ekskurzije in terensko delo se je izražalo tudi z objavami v Geografskem obzorniku, zlasti pa v soavtorstvu več priročnikov za šolsko terensko delo, na primer priročniku Domača pokrajina, dalje v avtorstvu k temu pripadajočega delovnega zvezka in metodičnih navodil leta 1989 ter v soavtorstvu priročnika Terensko delo – pedagoška delavnica (ZRSŠ, 1992, 1997).

Brinovec je kot zunanji sodelavec predaval didaktiko geografije in vodil učno prakso, najprej na Pedagoški akademiji v Ljubljani med letoma 1973 in 1975, nato pa na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete med letoma 1976 in 1986. Iz te dejavnosti izvirajo objave specialnodidaktičnih člankov v Geografskem obzorniku in v Geografiji v šoli. Nekaj primerov: Geografske metode pri pouku geografije (GO 1986/87), dva splošna didaktična članka Didaktična načela pri pouku geografije (GO 1991, 1 in 2), dva članka o učiteljevi pripravi na pouk (GO 1988, 1 in 3), Posredne oblike dela pri pouku geografije (GO 1990, 3 in 4).

V lastni založbi je izdal različne publikacije o nemih barvnih kartah (na primer Uporaba nemih barvnih kart na primeru Kranjsko-Sorškega polja, Terra 1995) pa o Kartah pri spoznavanju družbe, pri ZRSŠ pa skupaj s sodelavci Video pri pouku geografije, če omenim le nekatere prispevke. Eno najbolj odmevnih njegovih del je bila nedavno izdana sintetična knjiga Kako poučevati geografijo, Didaktika pouka (ZRSŠ, 2004).

Založba Terra je pod Brinovčevim vodstvom pripravljala celo stenske in zložene karte posameznih slovenskih pokrajin (skupaj 41 kart), kar je bila novost med učnimi pripomočki, enako tudi komplete nemih kart. Uspešno se je preskusil tudi pri pripravi Atlasa Slovenije za šolo in dom (1994, 1999), ki mu je sledil Atlas sveta za osnovne šole (MK, 1996 in 1998).

Učiteljem je bil zlasti vzornik pri razvoju opreme in njene uporabe za geografske učilnice. Zato je bila njegova kranjska geografska učilnica nekaj časa kraj pogostih obiskov in razprav. Prvič se je o tem oglasil v Geografskem obzorniku z dvema člankoma o geografskem kabinetu in o geografski učilnici (GO 1982, 1-2 in 3-4). Nato je pri Zavodu za šolstvo leta 1985 izdal študijo o družboslovni učilnici, leta 1997 in 1998 pa je izdelal projekta Uredimo si geografsko učilnico in kabinet za Ministrstvo za šolstvo ter za Zavod republike Slovenije za šolstvo pod imenom Organizacija in postavitve vzorčne učilnice za pouk geografije na šolah, ki imajo geografijo kot maturitetni predmet. Z njima je definiral temeljne pogoje za opremljanje geografske učilnice, posebej za potrebe maturitetne geografije. V okviru Zavoda republike Slovenije za šolstvo je tudi pripravil programe in vodil štiri pedagoške delavnice za učitelje geografije leta 1993. Po teh programih so za sodobnejši pouk geografije dalj časa sistematično usposabljali učitelje geografije na vseh slovenskih šolah.

V okviru Geografskega društva Slovenije je bil dve mandati dobi njegov podpredsednik in vodja šolske sekcije, hkrati pa je aktivno sodeloval v programu številnih geografskih zborovanj. Predsedoval je tudi Gorenjskemu geografskemu društvu ter odboru za pripravo 12. zborovanja slovenskih geografov v Kranju in na Bledu. Na 13. kongresu jugoslovanskih geografov je bil izvoljen za predsednika Jugoslovanske komisije za vzgojo in izobraževanje in v njenem imenu pripravil sedmi jugoslovanski seminar pod naslovom »Aktualizacija pouka geografije«. Posebne zasluge pa ima pri urejanju Geografskega obzornika med letoma 1982 in 1991, ki mu je dal novo zunanjo podobo in vplival na njegovo vsebino. Takrat je bil Geografski obzornik predvsem revija za didaktična vprašanja našega predmeta. Bil je tudi član republiške predmetne maturitetne komisije za geografijo.

Slavko Brinovec je zapustil tudi vidne sledove v športu, saj je bil najprej tekmovalec v plavanju, vaterpolu in košarki, pozneje pa trener in funkcionar. V tej vlogi je organiziral in vodil tudi kranjsko žensko ekipo v košarki. Odmevno pa je bilo tudi njegovo vodenje kranjskega športa v dveh mandatih od leta 1980, ko je bil predsednik Samoupradne telesnokulturne skupnosti, pozneje pa tudi predsednik Zveze tele-

snokulturnih organizacij oziroma predsednik Športne zveze Kranj. Pri tem je botroval marsikateri naložbi v športne objekte, najbolj pa se je izpostavil z vodenjem gradbenega odbora za pokriti zimski olimpijski bazen v Kranju.

Dobil je številna priznanja, med njimi osem za pedagoško in avtorsko delo, deset pa za svoje športno delovanje. Med priznanji naj omenimo Ilešičevo priznanje ZGDS, priznanje Oddelka za geografijo ob 80. letnici ustanovitve, priznanje Blaža Kocena Društva učiteljev geografije Slovenije za življenjsko delo ter Bloudkovo nagrado.

Slavko Brinovec je brez dvoma eden najvidnejših in najizrazitejših predstavnikov današnje »šolske geografije« na Slovenskem. Odlikuje ga predvsem občutek in smisel za neposredno pedagoško prakso, odtod tudi tolikšen obseg njegovih objav. Okrog sebe je imel pogosto več sodelavcev iz osnovnih, srednjih ali visokošolskih vrst, ki so medsebojno enakopravno sodelovali in si izmenjavali znanje in izkušnje, sam pa je dajal zlasti ton na didaktičnem področju. Tudi zato sta slovenska didaktika geografije in šolska geografija v zadnjih desetletjih močno napredovali.

Pridružujemo se čestitkam ob Slavkovem okroglem jubileju in mu izrekamo zahvalo za njegovo obsežno in pomembno delo.

Jurij Kunaver

Nagrade ZGDS za leto 2006

Ljubljana, Prešernova dvorana SAZU, 11. 5. 2006

Podelitev nagrad ZGDS je bila letos namesto v tradicionalnem jesenskem terminu že spomladi, točneje 11. maja. Izkoristili smo priložnost in zadnje dejanje Komisije za priznanja in imenovanja združili z dvema dogodkoma, pomembnima za slovensko geografijo: Melikovimi dnevi in 60-letnico Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU. Odzvali smo se prijaznemu vabilu predstojnika omenjenega



IGOR LAPAJNE

Mag. Mitja Bricelj in mag. Mimi Urbanc podeljujeta Melikovo priznanje za mladega znanstvenika za leto 2006 mag. Gregorju Kovačiču.